

Avveckla kommunens Fairtrade-engagemang, svar på motion (SD)

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Kommunledningsförvaltningens förslag tillstyrks.

Förslag till kommunfullmäktiges beslut

1. Motionen avslås.

Ärende

Sverigedemokraterna föreslår i en motion att kommunen ska avveckla sitt engagemang i Fairtrade. Som motivering för detta anger de i huvudsak två skäl. För det första anser de att det är olämpligt att skattemedel går till en verksamhet som är nära kopplat till ett politiskt parti, då LO – som de betonar har starka anknytningar till Socialdemokraterna – till hälften äger bolaget Fairtrade. Som andra skäl anger de att det finns forskning som pekar på att Fairtrade inte är ett bra sätt att lyfta människor ur fattigdom.

Fairtrade City-certifieringens syfte är att bekämpa fattigdom med handel, certifiering och kontroll som verktyg. Fairtrade vill bidra till handel som inte kränker mänskliga rättigheter. Att vara en diplomerad Fairtrade City innebär att kommunen lever upp till kriterier kring lokalt engagemang för en mer rättvis handel samt krav på principerna för rättvis handel och ILO:s kärnkonventioner i offentlig upphandling, vilket bidrar till att uppfylla de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Det finns en mängd studier på att Fairtrade är en effektiv metod för fattigdomsbekämpning. Sverigedemokraterna anger två studier som de menar talar emot Fairtrade som fattigdomsbekämpningsmetod. Den ena av dessa säger dock tvärtom att Fairtrade har goda resultat gällande fattigdomsbekämpning. Den andra studien SD anger har statistiska problem i sitt dataunderlag och en rad andra brister vilket gör det svårt att utläsa tydligt resultat.

Gällande Fairtrades koppling till LO så är den korrekt i sak, men det är svårt att se hur Fairtrade City diplomeringen skulle kunna gynna LO och i

förlängningen Socialdemokraterna. LO har aldrig tagit ut någon vinst och bolaget har inte fått något bidrag under de senaste fem åren. Det överskott som Fairtrade Sverige AB genererar återinvesteras i verksamheten. Den enda vinst som ägarna skulle kunna sägas gynnas av är alltså så kallad "Good will". Hur detta sedan kan komma Socialdemokraterna till del är oklart.

Initiativet att ansöka om Fairtrade City-diplomering kom från ett flertal medborgarförslag och politiska motioner. Det finns således i kommunen ett stort engagemang från allmänheten att bli en Fair Trade City. En bred lokal förankring och ett samarbete mellan civilsamhälle, näringsliv och kommunen är en viktig förutsättning för Fairtrade City-arbetet.

Kommunledningsförvaltningens bedömning är att motionen bör avslås.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse - Avveckla kommunens Fairtrade-engagemang, svar på motion (SD), 2018-04-27

Motionen

Bakgrund

Sverigedemokraterna föreslår i en motion till fullmäktige den 10 oktober 2017 att kommunen ska avveckla sitt engagemang i Fairtrade. Som motivering för detta anger de i huvudsak två skäl. För det första anser de att det är olämpligt att skattemedel går till en verksamhet som är nära kopplat till ett politiskt parti. Detta då LO – som de betonar har starka anknytningar till Socialdemokraterna – till hälften äger bolaget Fairtrade. Som andra skäl anger de att det finns forskning som pekar på att Fairtrade inte är ett bra sätt att lyfta människor ur fattigdom.

Fairtrade City-certifieringens syfte är att bekämpa fattigdom med handel, certifiering och kontroll som verktyg. Fairtrade vill bidra till en handel som inte kränker mänskliga rättigheter utan istället ger odlare och anställda, i länder med utbredd fattigdom, en möjlighet att själva ta sig ur fattigdom. Linköpings kommuns beslut att arbeta med Fairtrade City-diplomeringen bottenar i en syn om att kommunen har ansvar för att se till att skattepengar inte är med och bidrar till att mänskliga rättigheter kränks i produktionen av de varor som konsumeras inom kommunen. Det handlar även om att säkerställa en rättvis betalning med goda arbetsförhållanden samt att främja en ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling globalt. Att vara en diplomerad Fairtrade City innebär att kommunen lever upp till kriterier kring lokalt engagemang för en mer rättvis handel samt krav på principerna för rättvis handel och ILO:s kärnkonventioner i offentlig upphandling, vilket bidrar till att uppfylla de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Genom att se till att kommunen köper produkter i enlighet med principerna för rättvis handel och ILO:s kärnkonventioner, säkerställa att människor världen över får betalt för sitt arbete, att de får kunskap om sina rättigheter och får möjlighet att göra investeringar i sina lokalsamhällen som bidrar till långsiktig hållbar utveckling.

Initiativet att ansöka om Fairtrade City-diplomering kom från ett flertal medborgarförslag och politiska motioner. Det finns således i kommunen ett stort engagemang från allmänheten att bli en Fair Trade City. En bred lokal förankring och ett samarbete mellan civilsamhälle, näringsliv och kommunen är en viktig förutsättning för Fairtrade City-arbetet.

Det finns en mängd studier på att Fairtrade är en effektiv metod för fattigdomsbekämpning. 2017 publicerades en sammanställning av 45 olika studier om Fairtrades arbete som bland annat visar att Fairtrade-premien genererat en positiv effekt genom ökade investeringar i lokalsamhället och att anställda på Fairtrade-certifierade plantage fått förbättrade arbetsvillkor.

(Sammanfattningen finns att läsa här:

www.fairtrade.net/fileadmin/user_upload/content/2009/resources/2017_09_At_a_Glance_ODI_review_of_evidence.pdf).

Sverigedemokraterna hänvisar i sin motion till två studier som de menar visar att Fairtrade är en dålig metod för fattigdomsbekämpning. Men den ena av dessa *The impacts of Fair Trade Certification: Evidence From Coffee*

Producers in Costa Rice (Harvard University, 2014) visar tvärtom på goda resultat för Fairtrade i fattigdomsbekämpning:

We find that FT certification is associated with a higher sales price, greater sales, and more revenues.”/.../”Looking at households, we find evidence that FT is associated with higher incomes for all families, but especially for those working in the coffee sector.” (Abstract)

Vissa negativa effekter kan utläsas från studien, men dessa gäller då mellanhänder.

Den andra studien som Sverigedemokraterna hänvisar till i sin motion – *Research finds Fairtrade fails the poorest workers in Ethiopia and Uganda* (SOAS University of London, 2014) kan sägas ha statistiska problem i sitt dataunderlag. Studien baseras på underlag från fyra Fairtradecertifierade producentorganisationer, medan det vid tiden för studien fanns över 1100. Det finns även en rad brister i SOAS studie. Till exempel så misslyckas SOAS-studien med att hitta Fairtrade-certifierade odlingar för hälften av sina forskningsplatser (tabell 2:1, sid 31), vilket gör en balanserad jämförelse mellan Fairtrade-certifierade och konventionella producentorganisationer omöjlig. Vidare så rapporterar Fairtrade Sverige att ett av de Fairtrade-certifierade rosplantagen som fick mycket kritik i rapporten blev av med sin certifiering redan 2011, samtidigt blev ett av de icke-certifierade blomsterplantagen i studien Fairtrade-certifierat strax efter fältstudien gjordes 2012. Några av de Fairtrade-kooperativen i studien säljer en väldigt liten mängd av sin råvara som Fairtrade-certifierad. Inget av detta har rapportförfattarna tagit hänsyn till i sin analys.

Sammanfattningsvis så finns många studier som påvisar att Fairtrade har en effekt i fattigdomsbekämpning (se ovan) och att de studier som motionären hänvisar till inte utgör ett tillräckligt underlag för att kunna hävda motsatsen.

Gällande Fairtrades koppling till LO så är den korrekt i sak, men det är svårt att se hur Fairtrade City-diplomeringen skulle kunna gynna LO och i förlängningen Socialdemokraterna. Som Sverigedemokraterna anger i sin motion så ägs bolaget Fairtrade Sverige till 50 procent av LO och 50 procent av Svenska kyrkan. Fairtrade Sverige är den svenska representanten i den globala organisationen Fairtrade International som står bakom certifieringen. Fairtrade International ägs till 50 procent av de odlare och anställda som certifieringen verkar för. Den andra hälften ägs av de 23 nationella Fairtrade-organisationer som representerar marknaden, där Fairtrade Sverige är en av dessa. Det innebär att Fairtrade Sverige äger motsvarande ca två procent av Fairtrade International, vilket skulle kunna sägas ge LO en procents inflytande över den internationella organisationen.

Fairtrade i Sverige är rent juridiskt uppdelat i en förening och ett bolag, vilket enligt Fairtrade Sverige har sin bakgrund i att det tog tid innan försäljningen av dåvarande Rättvisemärkta produkter kom igång och en nedläggning av Rättvisemärkt var nära förestående. Då ansåg LO och Svenska kyrkan att denna form av fattigdomsbekämpning genom handel, var så pass viktig att de gick in som ägare för bolaget och sköt till resurser. Fairtrade Sverige redovisar att LO och Svenska kyrkan aldrig har tagit ut någon vinst och Fairtrade Sverige har heller inte fått något tillskott från ägarna under de senaste fem åren. Det överskott som Fairtrade Sverige AB genererar återinvesteras i verksamheten, genom bidrag till Fairtrade International, för exempelvis utveckling av nya kriterier och producentstöd, samt genom sänkta licensavgifter för företagen, vars produkter är certifierade (där syftet är att licensavgiften inte skall utgöra ett hinder för företag att satsa på Fairtrade). Under de senaste sex åren har Fairtrade Sverige tredubblat sitt bidrag till Fairtrades internationella arbete och nästan halverat snittlicensavgiften.

Den enda vinst som ägarna skulle kunna sägas gynnas av är alltså sk ”Good will”. Hur detta sedan kan komma Socialdemokraterna till del är oklart.

Det finns heller ingen koppling mellan Fairtrade City certifierade kommuner och kommunens politiska ledning eller ”färg”. Av 67 Fairtrade City-diplomerade kommuner har 32 kommuner rödgrönt styre, 18 kommuner blocköverskridande styre och 17 styrs av Allianspartier. Linköping beslutade om att ansöka om Fairtrade City-certifiering år 2007 när Alliansen var i politisk majoritet i kommunen.

Kommunledningsförvaltningens bedömning är att motionen bör avslås.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunledningsförvaltningens förslag till beslut har inga ekonomiska konsekvenser.

Kommunala mål

Framför allt mål 4 *En kommun där alla kan leva ett hälsosamt och meningsfullt liv* – som berör bla en giftfri miljö – och mål 11 *En kommun som är en stark röst regionalt, nationellt och internationellt*, berör denna motion.

Jämställdhet

Motionen hanterar inte jämställdhetsfrågor. Däremot arbetar Fairtrade aktivt för att stärka jämställdhetsaspekter i sitt arbete genom bland annat att arbeta med utbildning, diskrimineringsfrågor, motverka trakasserier med mera, se <https://www.fairtrade.net/programmes/gender.html>.

**Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om
medbestämmande i arbetslivet**

MBL-information eller förhandling är inte påkallad.

Kommunledningsförvaltningen

Paul Håkansson

Beslutet skickas till:
Karin Linkhorst, landsbygdsstrateg